กระทู้ถามที่ ๑๘๗ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ปัญหาน้ำเสียที่เกิดจากฟาร์มสุกร จังหวัดราชบุรี ส่งผลกระทบต่อแม่น้ำแม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

เนื่องจากจังหวัดราชบุรีมีการเลี้ยงสุกรมากที่สุดของประเทศ ฟาร์มส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในอำเภอปากท่อ อำเภอจอมบึง อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอโพธาราม อำเภอบางแพ และอำเภอบ้านโป่ง การเลี้ยงสุกรเป็นแหล่งที่มีมลพิษมาก จึงก่อให้เกิดปัญหาข้อพิพาทและข้อร้องเรียนจากประชาชนกรณีได้รับผลกระทบและความเดือดร้อนจากการระบายน้ำเสียที่ไม่ได้เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากการเลี้ยงสุกรและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การลักลอบระบายน้ำเสียออกจากฟาร์มสุกรที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำสาธารณะของประชาชนในพื้นที่ของจังหวัดราชบุรีและพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะผลกระทบที่มีต่อเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การเพาะปลูกพืชสวน พืชไร่ และการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำผิวดินจังหวัดราชบุรี ในแม่น้ำแม่กลอง คลองวัดประดู่และคลองสาขา พบว่ามีค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ตามประกาศของกรมควบคุมมลพิษ เพื่อให้ปัญหาน้ำเสียจากการประกอบกิจการเลี้ยงสุกรได้รับการแก้ไข กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำเสียจากฟาร์มสุกร พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางให้มีการจัดทำกิจกรรม โครงการเพื่อรักษา ป้องกัน แก้ไข และลดการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทฟาร์มสุกรที่จะลงสู่แม่น้ำแม่กลอง เพื่อให้มีคุณภาพน้ำที่เหมาะสมต่อการนำไปใช้ประโยชน์ ประกอบกับในปัจจุบันกรมควบคุมมลพิษได้จัดอบรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและองค์ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสุกรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จังหวัดราชบุรีให้กับผู้ประกอบการเลี้ยงสุกร ซึ่งจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง

ดูแลรักษาระบบการเลี้ยงและระบบบำบัดน้ำเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงกับผู้ประกอบการเลี้ยงสุกรให้สามารถอยู่ร่วมกับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีความสุข โดยไม่มีปัญหาเรื่องร้องเรียน จึงขอเรียนถามว่า

๑. กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำเสียจากฟาร์มสุกร พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐ หรือไม่ และขณะนี้อยู่ระหว่างในขั้นตอนใด ขอทราบรายละเอียด

๒. กรมควบคุมมลพิษจะดำเนินการได้ทันตามแผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำเสียจากฟาร์มสุกร พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐ หรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง
อานุภาพ ลิขิตอำนวยชัย
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล
จังหวัดสมุทรสงคราม

คำตอบกระทู้ถามที่ ๑๘๗ ร.

ของ นายอานุภาพ ลิขิตอำนวยชัย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล จังหวัดสมุทรสงคราม
เรื่อง ปัญหาน้ำเสียที่เกิดจากฟาร์มสุกร จังหวัดราชบุรี ส่งผลกระทบต่อแม่น้ำแม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม

ข้าพเจ้า พลตำรวจเอก พัชรวาท วงษ์สุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ดังนี้

คำถามข้อที่ ๑

กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำเสียจากฟาร์มสุกร พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐ หรือไม่ และขณะนี้อยู่ระหว่างในขั้นตอนใด ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๑

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเรียนว่า การดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำเสียจากฟาร์มสุกร พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐ มีความก้าวหน้าโดยสรุป ดังนี้

๑. การป้องกัน ควบคุม กำกับดูแล และบังคับใช้กฎหมาย

๑.๑ การกำกับ ตรวจสอบ และบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทฟาร์มสุกร หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย กรมควบคุมมลพิษ และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดราชบุรี โดยในปี ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖ ดำเนินการตรวจสอบและบังคับการตามกฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทการเลี้ยงสุกร จำนวนทั้งสิ้น ๒๓ แห่ง เก็บตัวอย่างน้ำทิ้งจากฟาร์มสุกรได้ จำนวน ๒๑ แห่ง มีผลการตรวจสอบ ดังนี้

- มีการระบายน้ำทิ้งออกสู่ภายนอก จำนวน ๕ แห่ง โดยน้ำทิ้งมีค่าไม่เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งตามที่กฎหมายกำหนด จำนวน ๕ แห่ง เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้ออกคำสั่งทางปกครองให้ฟาร์มสุกรจัดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสีย
- ไม่มีการระบายน้ำทิ้งออกสู่ภายนอก จำนวน ๑๖ แห่ง แต่ทำการเก็บตัวอย่างน้ำทิ้งเพื่อเป็นข้อมูลให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเฝ้าระวังและกำกับดูแลฟาร์มสุกร โดยน้ำทิ้งมีค่าเป็นไปตามมาตรฐานฯ และไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ ที่กฎหมายกำหนด จำนวน ๔ แห่ง และ ๑๒ แห่ง ตามลำดับ

ทั้งนี้ กรมควบคุมมลพิษ โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๘ มีแผนตรวจสอบฟาร์มสุกรไม่น้อยกว่า ๑๐ แห่งต่อปี

๑.๒ การบังคับใช้กฎหมายกับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย กรมควบคุมมลพิษ โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๘ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดราชบุรี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มีการออกเทศบัญญัติเกี่ยวกับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ ๗๑ ของจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. การลดการระบายน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำ

๒.๑ การลดปริมาณการระบายมลพิษจากฟาร์มสุกร หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย กรมปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี กรมควบคุมมลพิษ โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๘ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการให้คำแนะนำแนวทางการดำเนินงานโดยนำเทคโนโลยีที่ดีหรือเทคโนโลยีสะอาด มาใช้เพื่อลดปัญหาและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๒.๒ การติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพของฟาร์มสุกร หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย กรมปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี กรมควบคุมมลพิษ โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๘ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ส่งเสริมการจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสียประเภทต่าง ๆ เช่น ระบบบำบัดที่มีการผลิตก๊าซชีวภาพ และให้คำแนะนำในการจัดทำแบบบันทึกรายละเอียดของสถิติและข้อมูลซึ่งแสดงผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษ (แบบ ทส. ๑) และรายงานสรุปผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย (แบบ ทส. ๒) ทุกเดือน

๓. การติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ

๓.๑ การติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแม่น้ำแม่กลองและคลองสาขา และเฝ้าระวังคุณภาพน้ำอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย กรมควบคุมมลพิษ และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดราชบุรี

๓.๒ การสนับสนุนองค์ความรู้และอุปกรณ์ตรวจวัดคุณภาพน้ำให้กับเครือข่ายเฝ้าระวังคุณภาพน้ำและติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษในชุมชนและชุมชนริมน้ำ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๘ และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดราชบุรี เช่น การจัดกิจกรรม “ทสม. ราชบุรี ร่วมใจฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ” ให้กับเครือข่ายอาสาสมครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน อำเภอโพธาราม

๓.๓ การเฝ้าระวังการลักลอบการระบายน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทฟาร์มสุกรไม่ให้มีการระบายน้ำเสียลงสู่แม่น้ำ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย กรมควบคุมมลพิษ โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๘ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดราชบุรี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดทำช่องทางในการรับแจ้งเหตุจากประชาชนทั้งทางโทรศัพท์และช่องทางออนไลน์ บูรณาการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อลงตรวจสอบพื้นที่ กรณีมีการแจ้งเหตุโดยทันที

๔. การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งน้ำ

๔.๑ การกำจัดวัชพืช เก็บขยะ ขุดลอกตะกอนดิน และปรับสภาพแวดล้อมในแม่น้ำ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ได้แก่ สำนักงานชลประทาน และหน่วยงานสนับสนุน ประกอบด้วย

องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมควบคุมมลพิษ โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๘ และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดราชบุรี มีการกำจัดวัชพืช เก็บขยะ ขุดลอกแหล่งน้ำ และให้ข้อแนะนำการปรับสภาพเพื่อการอนุรักษ์แหล่งน้ำแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔.๒ การกำหนดมาตรการ เปิด - ปิด ประตูระบายน้ำเพื่อเพิ่มการไหลเวียนของน้ำ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก คือ สำนักชลประทานที่ ๑๓ โครงการชลประทานราชบุรี มีการเปิด - ปิด ประตูระบายน้ำเพื่อเพิ่มการหมุนเวียนของน้ำ ให้มีปริมาณน้ำในแม่น้ำที่เหมาะสมเพื่อรักษาระบบนิเวศ คุณภาพน้ำ และผลักดันน้ำเค็ม

๕. การสร้างการมีส่วนร่วมและจิตสำนึกให้กับทุกภาคส่วน

๕.๑ จัดทำแผนปฏิบัติการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้ด้านการจัดการน้ำเสียจากฟาร์มสุกรหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย กรมควบคุมมลพิษ โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๘ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดราชบุรี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการเสริมสร้างและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนเกิดความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสียอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนวิชาการด้านการจัดการน้ำเสียจากฟาร์มสุกรให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕.๒ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านการจัดการน้ำเสียจากฟาร์มสุกร หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษโดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๘ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดราชบุรี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

๑) การปฏิบัติงานด้านการจัดการน้ำเสียจากฟาร์มสุกร

๒) เสริมสร้างและสนับสนุนองค์ความรู้ในการลดการเกิดน้ำเสียจากฟาร์มสุกร

- ให้ความรู้ด้านการจัดการน้ำเสียกับแหล่งกำเนิดมลพิษที่เข้าตรวจสอบและจัดตั้งคณะทำงานติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมถึงการดำเนินการตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม

- จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง กฎหมายสิ่งแวดล้อมกับการจัดการมลพิษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ให้กับเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน จังหวัดราชบุรี

- เสริมสร้างและสนับสนุนองค์ความรู้ในการนำน้ำทิ้งจากฟาร์มสุกรที่ผ่านการบำบัดแล้วไปใช้ประโยชน์ใหม่ได้อย่างเหมาะสม

๓) เสริมสร้างและสนับสนุนองค์ความรู้เรื่องหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีสำหรับการผลิต (Good Manufactory Practice : GMP) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (Good Agriculture Practice : GAP) ในพื้นที่อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

เรื่อง GAP ผ่านสื่อคลิปวีดีโอบนช่องทางออนไลน์ โดยกลุ่มถ่ายทอดเทคโนโลยี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๕

๕.๓ การพัฒนา ปรับปรุง และส่งเสริมเทคโนโลยีต้นแบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย กรมควบคุมมลพิษ โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๘ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดราชบุรี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการแนะนำการใช้งานระบบบำบัดน้ำเสียแบบบึงประดิษฐ์ และการนำตะกอนไปใช้ทำปุ๋ยในการปลูกพืช

คำถามข้อที่ ๒

กรมควบคุมมลพิษจะดำเนินการได้ทันตามแผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำเสียจากฟาร์มสุกร พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐ หรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

คำตอบข้อที่ ๒

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเรียนว่า กรมควบคุมมลพิษมีการติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำเสียจากฟาร์มสุกรในพื้นที่จังหวัดราชบุรี พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง รวมถึงประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำรายละเอียดแผนงาน โครงการ และกิจกรรมเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณในการแก้ไขปัญหาน้ำเสียจากฟาร์มสุกรในพื้นที่ประจำปี และกรมควบคุมมลพิษจะจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเรียนผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรีเพื่อพิจารณามอบหมายหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการภายใต้แผนปฏิบัติการฯ รวมทั้งนำเสนอผลการดำเนินงานต่อที่ประชุมคณะอนุกรรมการ คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และคณะกรรมการลุ่มน้ำ

จากการติดตามผลการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาน้ำเสียจากการเลี้ยงสุกรหลายหน่วยงานสามารถดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากฟาร์มสุกรในพื้นที่จังหวัดราชบุรีได้ ตามแผนงานที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการฯ แต่เนื่องจากปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ จำนวนบุคลากรของหน่วยงาน การขาดงบประมาณ ปริมาณงานประจำที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ ตามตัวชี้วัดของหน่วยงานมีปริมาณมาก รวมถึงปัญหาการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินการตามแผนงานที่ระบุไว้ อย่างไรก็ตาม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มอบหมายให้กรมควบคุมมลพิษเร่งดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากฟาร์มสุกร ภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำเสียจากฟาร์มสุกร พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐ ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง